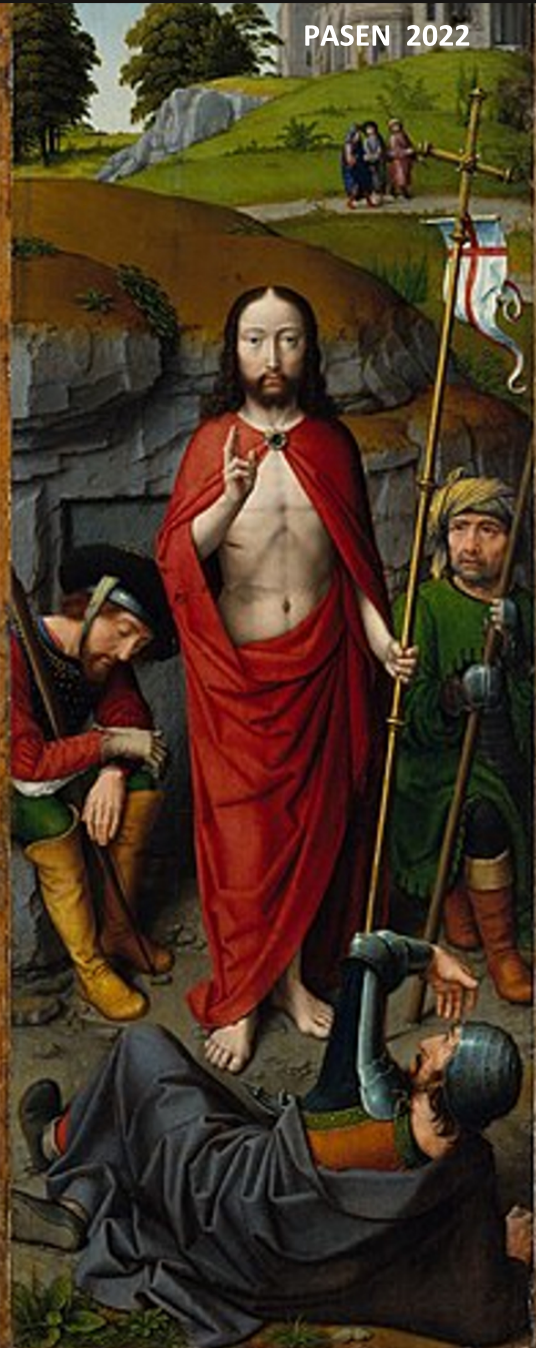

Sint Martinus

Parochieblad van de Oud-Katholieke parochie te Groningen

Jaargang 48 nr.1

PASEN 2022

Colofon

Het parochieblad verschijnt 3x per jaar.

nr. 1 Vasten / Pasen

nr. 2 Zomer

nr. 2 Advent/Kerst

Bij de kافت:
voorzijde: *Panelen van een triptiek van Gerard David, Christus die het kruis draagt, kruisiging, opstanding*

achterzijde: Albert Oesch, Jezus met Emmaüsganger. Kerkhof St. Gallen, Zwitserland

Redactieadres

email: secretaris@ groningen.okkn.nl

Abonnementen

Het parochieblad is een uitgave die vanaf 2017 digitaal kosteloos wordt verstrekt aan leden, gastleden en belangstellenden. De papieren versie kost 19 euro per jaar. Als u zou willen bijdragen in de kosten van het parochieblad, dan zijn giften van harte welkom op de bankrekening van de parochie, o.v.v.: bijdrage parochieblad.

Adreswijzigingen

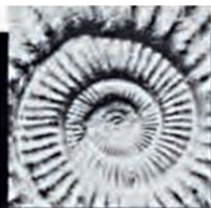
Uw wensen aangaande adressering van dit parochieblad kunt u sturen naar onze secretaris.

Advertenties

Het parochieblad kent een brede verspreiding in de noordelijke provincies, maar ook in de rest van Nederland. Daarom is dit blad een ideale plek om op een betaalbare manier te adverteren. U kunt ook in dit blad adverteren. Neem daartoe contact op met de redactie voor de mogelijkheden en de prijzen. Familieberichten van parochianen, gastleden en belangstellenden kunnen kosteloos worden geplaatst.

WWW

De parochie is ook te vinden op het web. Kijkt u op onze website voor Groningen op www.groningen.okkn.nl

Carla van der Burg
Uitvaartverzorging

www.carlavanderburg.nl

Telefoon 050 3186636

*Samen.
Zorgvuldig.
Passend.*

Een uitnodiging aan Thomas en aan ons.....	4
RAP: Wereldleiders die dreigen, zijn ondeinig grover dan schuttingtaal....	6
Column: Het stenen bruidsbed.....	7
Dies Irae.....	8
Hoe kon het zover komen.....	9
Anna.....	12
Korespondencja: Ze zijn optimistisch. Kan dat?.....	13
Geloof.....	14
Gij zult mijn getuigen zijn (vervolg).....	15
Martinus en de werken van barmhartigheid.....	17
Wetenslicht.....	19
Waarschuwing tegen orgelgebruik.....	20

Een uitnodiging aan Thomas en aan ons

*Gezegend wie niet ziet en tast
en toch gelooft, want die zal vast
en zeker opstaan met Gods Zoon:
het leven is zijn loon.
(Gez. 648:12)*

Geloven in God is niet altijd even gemakkelijk. Het Paasgeloof dat God door de opwekking van Jezus de machten van dood en kwaad definitief heeft overwonnen, is zeker ook niet gemakkelijk. De bittere werkelijkheid van alle dag lijkt met dat geloof in keiharde tegenspraak. Geloven is voor velen maar al te vaak een aangevochten zaak.

Dat was ook de ervaring van de vrienden van Jezus op de eerste Paasmorgen. “Zwaar van hart, en opgesloten in hun smart”, zo beschrijft de dichter Jean Tisserand (+1494) in het populaire gezang 648 *O fili et filiae* het (levens)gevoel van de drie Maria’s, van Petrus en Johannes, van Thomas, geconfronteerd als ze zijn met de kruisdood en het graf van Jezus. Niks geen Pasen.

En dan zijn daar die verschijningen van engelen met de boodschap “*dat dood geen stof tot vrezen is, daar Hij verreezen is*”. Dan zijn daar de verschijningen van Christus zelf aan Maria Magdalena, aan de discipelen, aan de Emmaüsgangers. Door tranen en twijfel heen gaan hun de ogen open. Zij gaan inzien en geloven: *Christus ging door de dood en leeft*.

Maar daar is ook die andere leerling, de voor velen van ons zo herkenbare Thomas. De man die wel wil geloven, maar die het niet kan. Zijn ogen hebben het toch immers gezien? Dood is dood, daar helpt geen lieve Here aan. “*Zwaar van hart, en opgesloten in zijn smart*” is hij er dan ook niet bij als Jezus op Paasavond in het midden van zijn vrienden

verschijnt en hun vrede wenst.

Op de avond van de achtste dag van Pasen, op de volgende eerste dag van de week, verschijnt Jezus opnieuw in de kring van zijn leerlingen. Nu is ook Thomas van de partij. Zijn vrienden hebben hem niet losgelaten en hem in hun kring getrokken. De verrezen Heer zoekt geen gesprek onder vier ogen met Thomas. De plaats van Thomas is in de kring van de leerlingen. Daar, in die kring, wil de Heer zijn leerling, die zo in zijn liefde was teleurgesteld en die zich daarom van de anderen had afgezonderd, ontmoeten.

Een christenmens die zich in zijn verdriet opsluit, loopt het risico, dat hij of zij een ongelovige Thomas wordt. Christenen hebben elkaar nodig om overeind te blijven en om in alle aanvechtingen het geloof niet te verliezen.

Op die zondag na Pasen vindt de “ongelovige” of beter gezegd: de “twijfelende” Thomas, de man in dubio, zowel Christus als de gemeenschap met zijn medechristenen weer terug. De Verrezenen nodigt Thomas uit de plaatsen die de spijkers hebben doorboord en de doorstoken zijde aan te raken.

*“Zie, Tomas, zie Mij voor u staan,
raak mijn doorstoken zijde aan,
beschouw mijn handen, allebei.”*

Wat Jezus hier doet is Thomas uitnodigen Hem te herkennen aan de tekenen van zijn barmhartigheid, zoals de Emmaüsgangers Hem een week tevoren op Paasavond herkenden bij het breken van het brood. Niets geen sensatie, maar “vertrouw, geloof in Mij.”

“Het ongeloof van Thomas” (Rockoxtriptiek), drieluik van Peter Paul Rubens (1613-1615) (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen).

Deze afbeelding van het verhaal van de ongelovige Thomas door Rubens gaat terug op een schilderij van Caravaggio, die voor veel zeventiende-eeuwse schilders de inspiratiebron was voor hun weergave van dit verhaal.

Ik heb voor deze versie gekozen, omdat het echtpaar dat de opdrachtgever was .ook is afgebeeld. Het zijn Nikolaas Rockox, burgemeester van Antwerpen en goede vriend van de schilder en zijn Spaanse vrouw Adriana Perez.

Hij liet al ver voor zijn dood in 1640 een grafkapel voor zichzelf en zijn vrouw inrichten.

*Ik vind het bijzonder dat, in tegenstelling tot zijn vrouw, de man de toeschouwer niet aankijkt, maar dat hij naar het gebeuren op het middenpaneel kijkt: **hij laat zich in de Paaskring trekken.***

Die oproep is genoeg voor Thomas. Er staat in het evangelieverhaal zelfs niet dat hij de wonden van Jezus aanraakt, een voorwaarde die hij wel aan zijn medediscipelen had gesteld, vooraleer hij zou geloven dat Jezus leefde.

Nee, die uitnodiging is genoeg. Thomas gelooft en hij belijdt Jezus als zijn God en Heer.

“Hij zag de wonden van de Heer, hij zag en twijfelde niet meer, erkende Hem als God die leeft en alles leven geeft.”

Wat Jezus aan Thomas heeft gedaan, wil Hij ook aan ons doen. Voor die Paaservaring van Thomas was het nodig dat hij zich door zijn vrienden in hun Paaskring liet trekken. Ik hoop

dat wij ons, als geloven ons zwaar valt, als we teleurgesteld zijn en twijfelen, ook in de kring laten trekken. In die Paaskring wil de levende Heer ons ontmoeten. Daar kunnen wij troost en houvast ontvangen in de prediking van de goede boodschap en in de viering van het heil in brood en wijn. Daar kunnen ons de ogen opengaan voor het leven dat sterker is dan de dood.

O zoons en dochters, zingt de Heer, Hij ligt in 't duister graf niet meer, de Koning die ons alles geeft ging door de dood en leeft. Halleluja, halleluja, looft God, halleluja.

Wietse van der Velde, pastoor

Wereldleiders die dreigen, zijn oneindig grover dan schuttingtaal

Waarom is vluchten zo gewoontjes,
 lopend of in kleine bootjes?
 Waarom de wereld op zijn kop,
 intermenselijk de strop?
 Zogenaamd beschaafde wereld
 veroordeelt dood en moord,
 maar stuurt de sterke kerels
 te moorden om een woord.
 De bek vol idealen,
 heersers die niet malen:
 de zorgen die zij delen
 zijn krokodillentranen.
 Ze storten de kleinen met velen
 de ellende in,
 maar prijzen hen ondertussen
 vals de hemel in.
 Sturen ze om de brand te blussen
 de grootste gevaren in.
 De toestand in die ze zelf
 veroorzaakten,
 afgewenteld met zogenaamd zuivere
 ziel –
 denkend met hun kut of piel,
 hun innerlijk verwende leegte
 met uiterlijke oorlog vol maakten.

Daarom is vluchten steeds gewoner
 en staat de wereld op zijn kop,
 want geldbelang, dat staat voorop;
 nep nieuws, nep beschaving,
 wetten zonder handhaving.
 Beschaving of barbaren, dat is om 't
 even,
 capricieuze macht, dat maakt men van
 het leven.
 Erdogan en Putin, Duterte, Xi Jing
 Ping,
 zij zijn armzalige symptomen
 van de wereld die ten onder ging –
 weg van de vredesdromen.
 Laat òns klein blijven dromen,
 weg de wereldnacht uit –
 die heersers: zonder ons als buit.
 Innerlijk naakt en twijfelend,
 vastberaden èn weifelend, blijvend
 met lieve minidoelen,
 àls we onze ziel maar voelen
 en onbevangen kwetsbaar delen!
 Samen, gewoon met velen helen,
 het leven in, voor 't goede.

Maarten J. van Stokkum, 1954

2022-03-13

Het stenen bruidsbed

Avond aan avond verschijnen gruwelijke beelden op ons scherm. Hartverscheurende beelden van gewonden en doden, van wanhopige mensen op de vlucht, vrouwen die baby's dragen, kinderen, oude mensen, mensen met huisdieren. Beelden van verwoeste gebouwen met als triest dieptepunt een kinderziekenhuis met kraamkliniek, dat in puin ligt. Het leger van Poetin is genadeloos.

Genadeloos is ook Corinth, de hoofpersoon van de roman Het stenen bruidsbed van Harry Mulisch, die in 1945 in opdracht van de geallieerden deelneemt aan het

bombardement op Dresden. Corinth en zijn makers genieten daarvan, lachend laten ze hun bommen vallen op de stad, en daarna bestookt Corinth – niet in opdracht, maar voor de lol - met zijn mitrailleur de burgers die de brandende stad ontvluchten door in de rivier te springen. Mulisch beschrijft dit gebeuren in drie Zangen in homerische stijl, de taal van de Ilias, een heldendicht. Daarmee wordt het op een hoger plan verheven en tegelijkertijd los gemaakt van de werkelijkheid, zodat het het karakter krijgt van een mythe. Niet echt gebeurd dus. En daarmee kan Corinth zijn verantwoordelijkheid ontkennen, als hij in 1956 een congres bijwoont in Dresden en de verwoesting ziet die hij heeft aangericht en de slachtoffers ontmoet die hij gemaakt heeft.

GROOTHEIDSWAAN

Mulisch laat in deze prachtige, maar tegelijk gruwelijke roman zien dat oorlog van alle tijden is en vaak toegeschreven kan worden aan de grootheidswaan van één man. Nero, Atila, Djenghiz Khan, Napoleon, Hitler. Vaak laten zij zich leiden door een mythe. Niets ontziende, gewelddadige tirannen vormen een leidmotief in het verhaal. Nero die brand stichtte in Rome, Napoleon en zijn veroveringstochten, Hitler en het kwaad dat hij aanrichtte.

Zo ook Poetin, die optreedt als een gewetenloze tsaar. Volgens historicus Beatrice de Graaf is zijn handelen gebaseerd op een wereldbeeld dat eerder mythisch dan rationeel is. Hij gelooft in de roeping dat hij de Slavische volken bijen moet brengen in een groot Russisch rijk. En om die roeping te vervullen is lijden en opoffering nodig en zijn slachtoffers gerechtvaardigd.

Tirannen komen en gaan. Eens zal de heerschappij van Poetin een einde hebben. Maar steeds weer staan nieuwe tirannen op. Dat oorlogen van alle tijden zijn, maakt Mulisch nogmaals duidelijk aan het einde van zijn roman. Corinth zit in een puinveld en sticht (opnieuw) brand. Bij het licht van de vlammen leest hij een krantenknipsel dat hij ergens gevonden heeft. Het gaat over de opgravingen van Heinrich Schliemann in Troje. De laatste zin luidt; “.....vond hij negen Troje's onder elkaar, het derde, lieve lezers, met sporen van brand en gewelddadige verwoesting en de 'Goudschat van Priamus.' Deze heroïsche strijder.....”

Adrie Paasen

Dies Irae

De dichter Hendrik Marsman schreef het gedicht *Dies Irae* in 1937, onder de donkere wolk van de dreiging van de Tweede Wereldoorlog. *Dies Irae* (dag van toorn), eerste woorden van een onderdeel van de Latijnse mis der overledenen (Requiem). De tekst, die ontstond in de dertiende eeuw wordt beheerst door angst en huiver voor Gods laatste oordeel over de overledenen, en wordt vanwege die lugubere sfeer in deze tijd niet vaak meer uitgevoerd in de uitvaartliturgie..

Het gedicht zou nu geschreven kunnen zijn, al geeft Marsman aan dat de dreiging van twee kanten komt: in zijn tijd het nationaalsocialisme en het communisme, twee machten waartussen mensen klem komen te zitten. Babylon is een stad uit de oudheid; in de Bijbel wordt Babel geassocieerd met goddeloosheid en afgoderij. De toren van Babel, die gebouwd werd omdat mensen tot in de hemel wilden reiken, is een symbool van menselijke hoogmoed, de hoogmoed van tirannen: Napoleon, Hitler, Poetin.

Pieter Breughel, De toren van Babel

In dit gedicht gaat het bij het laatste oordeel om het vernietigen van de kwade machten - dit Babel - die de wereld regeren

DIES IRAE

Neergedwongen in de lage zeden
van een sombren godvergeten tijd
gaan wij schichtig om tussen de beesten
dien wij langzaam zijn ten prooi bereid.

zie, ons leven in de zwarte kuilen
onder roet en regen van den nacht,
is nog slechts de echo van hun huilen
dat het uur van zijn voldoening wacht.

éne horde, schijnbaar in twee kampen,
opgejaagd en weer belust op bloed,
hunkrend naar de pijn van sterke
rampen,
en het leven van den geest verbloedt.

o, de woede, machtloos tot de tanden
bloot te staan aan dit grauw vagevuur!
wanneer zal dit Babel dan verbranden
van de schachten tot het zwart azuur?

wanneer zal de horizon weer lichten
met dien smallen gloorstreep onzer
hoop?
zij behoeft geen grootse vergezichten
om zich op te richten uit den dood;

laat één ster, een onaanzienlijk teken
flonkren boven de rampzaligheid
en opnieuw geloven wij in streken
voorbij 't moeras van dezen lagen tijd.

Onlangs kreeg ik het verzoek van Joanna Paszkiewicz om, nu er weer een oorlog in Europa is uitgebroken, voor het Pools-Nederlandse blad BJULLETTIN mijn gedachten onder woorden te brengen als officier (b.d.) met persoonlijke herinneringen aan de Koude Oorlog, maar ook aan veelbelovende ontwikkelingen daarna. Hierbij een verkorte versie.

Ik schrijf dit vanuit persoonlijk maar ook professioneel perspectief. Geen geopolitieke beschouwing. Ik diende 36 jaar in de Koninklijke Luchtmacht, waarvan ruim 27 jaar als officier. Mijn eerste plaatsing als jong onderofficier was bij de Geleide Wapens in West-Duitsland, aan de Weser. Daar stonden squadrons HAWK luchtverdedigingsraketten, gericht op vliegtuigen, die vanuit het oosten ons verdedigingsgebied zouden kunnen binnendringen. We stonden tegenover het door de Sovjet-Unie geleide Warschaupact (WP).

Alhoewel het WP, voor ons vooral de DDR, Polen en Tsjechoslowakije, de dreiging vormde, ging de échte dreiging uit van de strijdkrachten van de Sovjet-Unie. De NAVO was en is een politiek-militair bondgenootschap van landen die zich vrijwillig en op basis van democratische besluitvorming onder de 'NAVO-paraplu' geschaard hebben. Het WP bestond feitelijk uit de na WO-2 door de Sovjet-Unie bezette landen. De rol van de VS in de NAVO was en is zeker dominant, maar de politieke zowel als de militaire structuur van beide organisaties waren onvergelijkbaar.

Na de val van de Berlijnse Muur (1989) kwam al gauw het einde van het WP. Op 5 okt 1995 komen Jeltsin en Clinton overeen dat Rusland een speciale relatie krijgt met de NAVO.

Eind 1995, kort na de val van Srebrenica, wordt Servië tot onderhandelingen gedwongen (Dayton Agreements). Een door de NAVO geleide troepenmacht gaat die vrede 'afdwingen' (operatie IFOR). Ik maakte persoonlijk deel uit van een klein team van voornamelijk hoofdofficieren uit de staf van de Suprême Allied Commander Europe (SACEUR), een team dat in het hele Bosnische operatiegebied op alle niveaus ging functioneren als de 'ogen en oren' van SACEUR. Het bijzondere van IFOR was, naast deelname van veel ex-WP landen, dat Rusland met een brigade meedeed. We hoopten oprecht dat de tegenstanders van weleer bondgenoten voor de toekomst zouden worden.

Veel voormalige WP landen traden 'via PfP' (Partners for Peace) toe tot de NAVO. De voornaamste drijfveer was een diep gewortelde angst voor nieuwe Russische militaire dominantie. Een speciale Rusland-NAVO-relatie wordt op 27 mei 1997 in Parijs bekrachtigd. Een Russische generaal wordt als liaison officier geplaatst op het NATO-Hoofdkwartier. Helaas, de eerste scheurtjes traden op, vooral naar aanleiding van het (bekritiseerde) NAVO-optreden in Kosovo (1998-1999). Toch kwam dit tot een oplossing, toen er in juni 1999 een einde kwam aan het NAVO-luchtoffensief boven Kosovo en Russische eenheden onderdeel werden van de gezamenlijke Kosovo Force (KFOR).

Op 9 augustus van dat jaar benoemt Jeltsin Putin tot Eerste Minister. Er komt al gauw een nieuwe Russische militaire doctrine en een nieuw

Veiligheidsconcept. Intussen was in oktober de tweede Tsjetsjeense oorlog begonnen, en oorlog waarin Putin een hoofdrol zou gaan spelen. Jeltsin treedt op 31 december af en wijst Putin aan als zijn opvolger. Dat wordt bekrachtigd wanneer Putin op 26 maart 2000 de presidentsverkiezingen wint. Vanaf dat moment neemt de macht van Putin snel toe. Uiteindelijk resulteert dat in een 'levenslang' presidentschap met extreem veel uitvoerende macht.

OORLOG IN DE OEKRAÏNE

We kennen inmiddels allemaal de beelden. Verschrikkelijke beelden die bij mij 'lastige' herinneringen oproepen aan wat ik in 1996 zag in Sarajevo. Het is hier niet de plaats voor militaire - laat staan geopolitieke beschouwingen. Feit is dat we nu in een situatie verkeren van hernieuwde, vijandige tegenstellingen tussen Rusland en het 'Westen'. Beter gezegd, de rest van de wereld. Er waren 141 landen in de VN, die de inval van Rusland veroordeelden. Alle hoop op goede verhoudingen tussen Rusland en het Westen (b)lijken de bodem ingeslagen. De Russische inval in Oekraïne en de barbaarse strategie, is het voorlopige dieptepunt. Op het moment van schrijven (eind maart 2022) kunnen we weinig anders dan afwachten hoe dit alles zal aflopen. De NAVO is niet in oorlog met Rusland. De Oekraïners en de Russische soldaten betalen de prijs. We lijken weer in een nieuwe 'koude oorlog' te zijn terechtgekomen. Dat is, met de Koude Oorlog in herinnering, een beangstigende situatie.

WEEMOED

Dit alles roept bij mij persoonlijk bijna weemoedige herinneringen op aan meer hoopvolle tijden. In de tijd

voordat dat ik in operatie IFOR mijn taak in Bosnië vervulde, speelde al het Partnership for Peace (PfP)-programma (1994), een programma waarbij landen een vertegenwoordiging bij de NAVO kregen, zonder meteen lid te worden. Mijn bureau op SHAPE bevond zich toevallig aan de zijde van het gebouw vanwaar ik uitzicht had op het gebouw voor de vertegenwoordigers van die landen. Ik herinner me de regelmatig terugkerende vlaggenereceremonie, wanneer een land zich aansloot. Het waren zulke hoopvolle tijden. Zelfs Rusland deed mee.

Het gaat mij niet om geopolitieke en militaire veranderingen in de relaties tussen landen sindsdien. Het volstaat te zeggen dat er behalve nauwere banden, zoals volledig NAVO-lidmaatschap (op eigen verzoek!), in de loop der tijd weer ook verwijdering is ontstaan. Met name tussen de NAVO en de Russische Federatie. Die verwijdering tussen NAVO en Rusland werd steeds groter. Confrontatie nam toe, diplomatie verloor terrein. En nu bevinden zich vele honderdduizenden Oekraïense vluchtelingen in Polen, Hongarije en in vrijwel alle West-Europese landen, de VS en Canada. Niet te vergeten de vele Russen, die nu de wijk nemen naar vooral de Scandinavische landen.

Ik herinner me hoe goede, ook persoonlijke, banden ontstonden tussen leden van de delegaties van de toetredende landen. Een ontroerende persoonlijke herinnering hebben mijn vrouw Janneke en ik aan de kersttijd van '94. Een Amerikaanse collega, werkzaam als liaisonofficier tussen NAVO en PfP, had met zijn vrouw een groot aantal PfP-collega's met hun partners, en een aantal NAVO-

collega's, eveneens met partners, uitgenodigd voor een typisch Amerikaans 'Deck the halls' Kerstfeest. Het huis was uitbundig versierd op een manier zoals alleen Amerikanen dat kunnen. Het was 'Merry Christmas' in de beste Amerikaanse traditie. Er werd gemusiceerd, er werd gezongen. In 'alle' talen. Ik herinner me Polen, die traditionele Poolse kerstliederen ten gehore brachten. En de Amerikaanse Army chaplain, die fluit speelde. Het voelde onwezenlijk en dankbaar tegelijk, we waren ons allemaal bewust van het feit hoe we als militairen nog maar een paar jaar daarvoor tot de tanden bewapend, tegenover elkaar stonden. Het ijs leek gebroken. De dooi was ingezet. Ik nam deel aan delegaties voor besprekingen met PfP- en toekomstige NAVO-partners.

In diezelfde periode mocht ik als parish council member (soort kerkmeester) van de internationale kerkgemeenschap op SHAPE, in gezelschap van een aantal geestelijke verzorgers, een bezoek brengen aan Moskou. We waren te gast op de voormalige Lenin Militaire Academie. Het was een symposium over het thema geestelijke verzorging in de krijgsmacht. Zo'n 600 Russische collega's, vooral personeels- en sociale dienstofficieren, maakten

kennis met het fenomeen geestelijke verzorging bij westerse krijgsmachten. In de Sovjettijd was dat uiteraard een onbekend fenomeen. Dat de belangstelling groot was, bleek wel uit het bezoek aan de conferentie van de toenmalige Russisch-Orthodoxe patriarch van Moskou en heel Rusland, Alexey II. Dat er bij hem achterdocht bestond jegens op westerse leest geschoede militaire geestelijke verzorging, liet de patriarch toen al merken. Maar dat zijn opvolger Kirill, zoveel jaar later, ooit nog eens een inval bij een (overwegend orthodox) broedervolk zou 'zegenen', dat konden we toen niet bevroeden. Het waren dagen met lange referaten en werkgroepssessies, maar het was een inspirerende week. Het geheel werd omlijst met culturele activiteiten, zoals een avond in het Bolsjojtheater, excursies, zoals een bezoek aan het Rode Plein en omgeving, en een avond met traditionele Russische zang en dans (waaraan ik de plezierige herinnering heb overgehouden plotseling het podium te worden 'opgesleept' om te belanden in een uitbundige dans met een van de danseressen).

Het sluitstuk van de week was een optreden van het voormalige koor van het Rode Leger. We luisterden naar een mix van traditionele

Beelden van een conferentie in Moskou in 1994. Vlnr. Het dansje in uniform, koffiepauze met collega's en een orthodox geestelijke, eregast en spreker Patriarch Alexey II (foto's privé verzameling A.R.M)

Russische koormuziek en Russisch-Orthodoxe liederen, waaronder het prachtige Otche Nash (Onze Vader). Afgesloten werd met het uit tientallen Russische soldatenkelen klinkende Amerikaanse 'tweede' volkslied 'God bless America'... Ik zag op dat moment vele Amerikaanse tranen weggepinkt worden. Een moment om nooit te vergeten.

Veel is er sindsdien veranderd. Vrijwel alle ooit door de Sovjet Unie bezette landen in Oost-Europa zijn, allemaal op hun eigen verzoek, tot de NAVO toegetreten. En nu het er op aankomt, blijkt dat bondgenootschap meer dan ooit eensgezind. In mijn opinie de beste reactie, juist nu een 'boze buurman' die droomt van bufferstaten en invloedssferen,

Europa weer in vlammen heeft gezet.

Hopen en bidden dat dit snel eindigt is wat ons te doen staat. Dat diplomatie, gezond verstand, desnoods een (nieuw) machtsevenwicht, het wint van landhonger en negentiende-eeuwse strategische aspiraties.

Helaas komen daarmee de duizenden doden die er dan zijn gevallen niet meer terug.

Het wordt weer Pasen. Ons Pasen en het Russisch-Orthodoxe Pasen kerk vallen dit jaar bijna samen, slechts een week verschil. Alle reden om (samen) het gebed om vrede gaande te houden.

Ab Mollema

Anna

Kleine Anna kan niet meer spelen
een pril jong meisjesleven
vol onschuld, reinheid in de knop,
is verwoestend weggeslagen,
het kind zijn weggedragen.
Barbaren in naam van dictators eer
gehersenspoeld van kop
tot teen, slaan de vrede neer.
Lieve kleine Anna, aan Moeders hand
loop je naar de trein.
Weg van het puin, weg van de brand,
vluchtend naar het onbekende land.
Nimmer mag een mens begrijpen, dat het zo kan
zijn dat kleine Anna puur en rein,
aan moeders hand moest rennen
voor Poetins eer en hebzucht,
naar een overvolle trein.

Ze zijn optimistisch. Kan dat?

Wij leven al in de tweede maand van de oorlog in Oekraïne; de situatie verandert meer dan één keer per dag. In een van de zes grote Oekraïense steden, de westelijke stad Lviv (Lvov), gesticht in 1247, is het in het begin van de oorlog rustig gebleven, maar de bewoners bereidden zich op het ergste voor: Russische raketaanvallen, maar optimistisch van nature wilden hun ze gewone leven leiden. In korte tijd is Lviv echter een van de grootste transitpunten voor vluchtelingen van de hele wereld geworden. De stad is nu de tijdelijke verblijfplaats van tweehonderdduizend vluchtelingen geworden. Andriy Sadovy, de burgemeester van Lviv moet in de eerste plaats zorgen voor voedsel en onderdak; een dag kost hem een miljoen dollar.

Maar er is ook een ander zorgwekkend probleem: Lviv, eens een Poolse stad met een multiculturele uitstraling, heeft veel monumenten. Het oude centrum - een parel van architectuur - staat sinds 1998 ingeschreven op de werelderfgoedlijst van Unesco. Het belangrijkste gebouw is de gotische kathedraal, geconsacreerd in 1481, die nu bekend staat als de Latijnse Kathedraal, erfgoed van buiten de

grenzen, behorend tot de Poolse bouwkunst. De kathedraal met de twee renaissancekapellen aan de buitenkant overleefde de Tweede Wereldoorlog en de gevolgen van de annexatie door de Sovjet-Unie in 1945.

KATHEDRAAL

Nu Oekraïne in oorlog met Rusland is, fungeren de grafkelders bij luchtalarm als schuilplaatsen voor iedereen. Zal de Latijnse Kathedraal op het plein in het centrum van Lviv de Russische

Latijnse kathedraal in Lviv

aanvallen overleven? Een vraag zonder antwoord. De eerste raketaanval vond plaats op 18 maart, de tweede op 26 maart, tijdens het bezoek van de Amerikaanse president Biden aan Warschau. Lviv ligt niet ver van de Poolse grens, dat betekent ook: niet ver van de grens van de Navo.

Vijftig procent van alle Oekraïense monumenten - onder andere sacrale monumenten – bevinden zich in Lviv. Specialisten zoeken naar manieren om ze te redden. In de huidige, verontrustende situatie, is buitenlandse materiële hulp en buitenlands advies altijd welkom. Vanaf begin maart functioneert in Warschau The Committee for Aid to Museums of Ukraine (Komitet Pomocy Muzeum Ukrainy)- een vereniging van specialisten uit vijftig Poolse musea. Hulp kan ook concreet zijn – het Kasteelmuseum van Stettin stuurt vrachtauto's met specialistische verpakkingsmaterialen en brandblussers naar Lviv. De

beeldhouwwerken rondom de Latijnse Kathedraal zijn nu ingepakt, glas-in-loodramen zijn bedekt. Schilderijen en andere kunstwerken zijn overgebracht naar de kelders; zakken zand blokkeren de muren. Zijn deze beveiligingsmaatregelen voldoende? Vrienden van de stad Lviv en haar belangrijkste monument onder de monumenten - de Latijnse kathedraal, proberen nog steeds optimistisch te zijn.

Joanna Paszkiewicz-Jägers

Geloof

In een kerkdienst hoorde ik ter gelegenheid van het lichtfeest van de kaarsenwijding bij Maria Lichtmis naar aanleiding van wat onze pastoor ooit had geleerd van professor doctor G.P. Hartveld (Nederland, 1921-2021), dat geloven een kwestie is van onzekerheid, een blijvend zoeken, ondanks mooie en troostende woorden of een helder verstand: je springt als het ware het diepe in.

Geloof is het wagen
van de sprong van de
onbevangenheid,
van het ingaan in het onbewuste,
van het leren weten met je hart,
ten aanzien van die zaken
die raken aan grote en kleine
levensvragen.

Het is het je bekeren naar de God van het al, die immer een mysterie blijft. Het je bekeren het vermoeden in van het hoogste en grootste goede. We gaan straks op naar de innerlijke tempel van het Paasmysterie, van de wet van de menselijke graankorrel (Johannes 12:24-26). Wij zijn de lieden van het Pasen dat duurt tot in de eeuwigheid. Ik wens onze kerk een zalige Vasten- en Paastijd toe.

Maarten J. van Stokkum

In de viering van 7 november jongstleden, de gedenkdag van Sint-Willibrord, las ik in de viering het eerste deel van een referaat van Annemiek Duurkoop voor over de vraag of wij onze opdracht getuigen van Jezus vervullen en hoe wij dit beter zouden kunnen doen. In het vorig nummer van dit blad stond het tweede deel van dit referaat. Hieronder volgt een samenvatting van deze twee delen en het vervolg.

Als Willibrordus een kijkje kon nemen in onze kerken, zou hij onder de indruk zijn van onze mooie gebouwen en liturgie, maar hij zou ook constateren dat we moeite hebben om ons geloof over te dragen aan anderen. Drie dingen kunnen ons helpen wel over ons geloof te praten: het overwinnen van onze schaamte en angst om over het geloof te praten, het besef dat we geen sluitend verhaal hoeven af te steken en niet ingaan op nergens toe leidende theologische discussies.

Nu het vervolg van het referaat van Annemiek..

2.1 Welk verhaal kunnen wij vertellen?

In het evangelie van Matteüs lezen wij over de bezorgdheid van Jezus. Hij zegt:

‘De oogst is wel groot maar er zijn weinig arbeiders’.

Ook in onze tijd lijkt de oogst groot. Er bestaat een grote behoefte aan religie en geloof.

Toch zijn de kerken niet vol.

Zijn er dan misschien te weinig arbeiders om deze oogst binnen te halen?

Nee, arbeiders genoeg. Immers wij

zijn allemaal arbeiders.

Maar weten de arbeiders tegenwoordig dan niet meer hoe zij moeten oogsten en wat zij moeten oogsten?

Nu, het aardige is dat wij zowel de arbeiders als de oogst zijn. Immers wij hebben ons toch ooit ook laten oogsten! Dus als wij willen weten, wat er geoogst moet worden en hoe, dan kunnen wij bij onszelf te rade gaan. Wij kunnen aan onszelf vragen:

Waarom heb ik mij laten oogsten?

Waarom geloof ik in God?

Wat heeft het geloof mij te bieden?

Waarom ga ik naar de kerk?

Wat gebeurt daar met mij?

Uit de antwoorden op die vragen komt een persoonlijk verhaal.

En het is dit verhaal, dat wij als arbeiders kunnen vertellen.

Het is het verhaal over de oogst, die ooit geoogst is.

Het is dit verhaal, dat wij als arbeiders, als gelovigen, aan de ander kunnen vertellen.

Inderdaad, het zal geen glad en sluitend verhaal zijn, maar wel écht en persoonlijk.

Maar dit echte en persoonlijke verhaal zou de godzoeker wel eens kunnen overtuigen om op weg te gaan om God te ontmoeten.

Ik weet, dat mijn verhaal nooit zijn of haar verhaal zal worden. Maar dat is ook niet de bedoeling.

Elke verkondiger heeft zijn of haar eigen verhaal en elke godzoeker heeft zijn of haar eigen verhaal. Wat overeenkomt in al deze verhalen, is dat God het onderwerp van gesprek is.

Natuurlijk kunnen wij ook vertellen over de Oud-Katholieke Kerk. Over haar oecumenische instelling, over haar diaconale betrokkenheid, over de open organisatie, over de OK

ethiek, enz. enz.

Maar laten wij eerlijk zijn. Zijn dit de belangrijkste beweegredenen om elke zondagmorgen naar de kerk te gaan? Komen we om deze lovenswaardige kenmerken van de OKK op onze vrije dag 's morgens vroeg ons bed uit?

Is de belangrijkste beweegreden niet veeleer, dat wij als individu op zoek zijn naar God?

En als wij God dan gevonden hebben, willen wij dan deze vondst niet koesteren?

Dat doen wij bijvoorbeeld in de zondagse vieringen.

Daarin ervaren wij heel sterk onze relatie met God.

Wij proberen die relatie vast te houden, te onderhouden en te verrijken.

En dat doen wij met elkaar ondanks onze verschillende geloofsverhalen.

Wij zoeken houvast, wij zoeken hoop en wij zoeken de zin van het leven.

Wij zoeken ook een God, waaraan wij onze kwaadheid en dankbaarheid kwijt kunnen.

Wij zoeken een God als invulling voor de dingen die ons verstand ver te boven gaat.

Kortom, willen wij weten, hoe de oogst eruit ziet, die wij als arbeiders moeten oogsten, dan kijken wij gewoon naar onszelf!

2.2 Alertheid op het uitdragen van het genoeg van ons geloof.

Nu, is de vraag, hoe blij wij zijn met ons geloof en hoe dragen wij dat uit?

Wij, oud-katholieken, zijn geen evangelicalen. Wij dansen niet op straat, wij zingen niet op straat en wij delen op straat geen folders uit.

Dat hoeft ook niet, maar dragen wij het genoeg van het geloven op een andere manier voldoende uit?

Een voorbeeld.

Ik zit in een vergadering. Er moet een datum afgesproken worden voor een volgende vergadering. En ik zeg: Nee, dan kan ik niet, want dan moet ik naar catechese. Als wij het zo formuleren, dragen wij niet direct het genoeg van ons geloof uit.

Nog een voorbeeld.

Nee, op zondagmorgen kan ik niet. Dan moet ik naar de kerk en de dienst is pas om twaalf uur afgelopen. Dus helaas, ik kan niet.

Hoe bedoel je 'helaas'. Helemaal niet 'helaas'. We vinden het toch fijn om naar de mis te gaan?

Waarom zeggen wij dan 'helaas'?

Het genoeg van het geloven is hieruit niet af te lezen. Wat wij uitdragen is een 'treurig moeten' in plaats van een 'genoegen, dat wij beslist niet willen missen'.

Het gebeurt ook vaak, dat wij niet zeggen, dat wij op die avond catechese hebben. We laten de vergadering gewoon doorgaan op de datum van de catechese of andere kerkelijke activiteiten. Daarbij maken wij de catechese, de kerkdienst of wat dan ook in belang al bij voorbaat onderschikt aan buitenkerkelijke activiteiten.

Andere reacties:

Men zou beter kunnen zeggen: Nee, ik kan dan niet, want dan wordt er catechese gegeven. Dat wil ik beslist niet missen, want we behandelen een ontzettend interessant onderwerp.

Nee, op zondagmorgen kan ik niet, want dan wil ik persé naar de mis.

Ik kom daar altijd heel verrijkt vandaan. Elke keer is het weer goed om daar te zijn.

Dat genoeg laat ik mij niet ontzeggen.

Zo getuig je van het genoeg van het geloven en wie weet, worden mensen dan wel nieuwsgierig.

Misschien gaan ze zich afvragen wat er in hemelsnaam zo leuk is aan de catechese en de mis.

Met een beetje geluk gaan ze vragen stellen.

Want ze vinden jou een normaal mens, dus moet de mis en de catechese toch wel iets bijzonders zijn.

Wordt vervolgd

Martinus en de werken van barmhartigheid

Beeldende kunst en protestantisme vormen sinds de beeldenstorm geen gebruikelijke combinatie. Veel oude protestantse kerken zijn mooi, maar leeg, en van een protestantse beeldende kunsttraditie is nauwelijks sprake, maar in de Martinikerk in Groningen laat Egbert Modderman zien, dat het wel degelijk mogelijk is protestantse kunst te maken: schilderijen zonder engelen en stralenkransjes, maar met gewone mensen. Menselijke emotie en menselijke kwetsbaarheid vormen de essentie van zijn werk. Hij kiest daarbij voor het uitbeelden van Bijbelse verhalen, maar ziet zichzelf niet als christelijk schilder. Zijn schilderijen zijn universeel: ze spreken ook mensen aan die niets met kerk of geloof hebben.

Het begon met het schilderij van Sint-Martinus, dat Modderman aan de Martinikerk aanbood in ruil voor de huur van het gebouw voor een bepaalde gelegenheid. Martinus of Sint-Maarten, een Romeinse soldaat,

ontmoette op een koude, winterse dag bij de poort van Amiens een verkleumde bedelaar, die hij de helft van zijn mantel gaf. Hij wordt altijd uitgebeeld op zijn paard met helm en zwaard en meestal met een aureool, maar Modderman laat alle overbodige attributen weg en houdt alleen de essentie, de mantel, over. Hij schildert Martinus niet als soldaat of heilige, maar als een gewone, aantrekkelijke jongeman. Het licht valt op de bedelaar: het gaat niet om Martinus, maar om de barmhartigheid.

ZEVEN WERKEN

Enkele jaren later vroeg het kerkbestuur van de Martinikerk Modderman om de zeven werken van barmhartigheid te schilderen, waarvan er zes genoemd worden in het evangelie van Matteüs: hongerigen eten geven, dorstigen laven, vreemdelingen huisvesten, naakten kleden, zieken verzorgen. Het zevende werk, doden begraven, is later toegevoegd.

*Sint-Martinus, Egbert
Modderman
© Romke Hoekstra*

Er hangen nu vijf prachtige, indrukwekkende schilderijen in de kooromgang, die niet alleen een eenheid vormen door de thematiek, maar ook door het kleurgebruik. Veel blauw en zwart, tegen een sobere achtergrond. De personen zijn levensecht. Modderman gebruikt lokale modellen, mensen die je op straat tegen kunt komen en die hij inderdaad ook wel eens van de straat haalt.

BEROEP

Het valt op dat er op ieder schilderij wel een figuur staat die de toeschouwer aankijkt. De man die de dorstige laaft, let niet op zijn werk, maar kijkt je aan, alsof hij een beroep op je doet. Op het schilderij De doden

begraven kijkt de rouwende weduwe de bezoeker aan.

Modderman zegt over zijn werk dat het figuratief is met een dramatische en religieuze insteek. Voor het formaat en de lichtval laat hij zich inspireren door de grote werken van Rembrandt en de barokke schilderijen van Caravaggio.

Het wachten is nog op de laatste twee schilderijen: hongerigen eten geven en naakten kleden, maar ook zolang die er niet zijn, is er alle reden om naar het werk van Modderman te gaan kijken.

Adrie Paasen

Donker is niet zien,
veelal ook niet weten.

Niet weten is niet kunnen willen,
want willen vraagt vaak kunnen doen
en doen vergt kunnen zien.

Wilsdrang is gegeven,
het is de bron van leven;
willen tot bewust
de bron van onze onrust.

Zien met alleen geestesoog,
zonder beide bolle ogen,
is als niet ten volle mogen,
is als leven half hoog.

Half leven levert bangheid -
bangheid is niet zien -
bangheid is heel donker.

Donker is in boosheid wonen,
boosheid vaak niet weten.

En
alleen maar licht - leven vernietigd -
zichtbaar is dan alleen niets.
Verzegend stralend onbarmhartig
weet het van 'met mate' niets.

Donker helpt licht kennen -
donker, soms on-duister,
helpt aan leven wennen,
gunt het licht zijn luister.

Boloog, binnenoog,
waarheid hemelhoog.
Luister kunnen kennen,
aan duister kunnen wennen,
licht kunnen verkennen,
kennen, kunnen, zien.

Waarschuwing tegen orgelgebruik

“WAARSCHUWING tegen het gebruik van Instrumenmuziek bij den Godsdienst”

Hoe geweldig blij waren wij bij en na de aanschaf van ons Fama & Raadgever orgel in februari 2017. Hoe feestelijk werd het instrument ingewijd op 21 mei van hetzelfde jaar.

Meer dan honderd jaar geleden – om precies te zijn in 1910 – dacht men over daar wel eens een ietsje anders over.....

“De kerkeraad der Gereformeerde Kerk van Urk besloot een orgel in de kerk te plaatsen, ter begeleiding van het Psalmgezang. Hierna werd aan elk lid de vrijheid gegeven om schriftelijk zijn bezwaren over dit besluit in te dienen, als deze wettig waren”.

Dat gebeurde.

“Bij dieper en ernstiger nadenken kwam de gedachte in mij op of het geen zonde was een instrument in de kerk te nemen om den zang te besturen.

Vanaf dat oogenblik had ik geen rust meer, ik kon nergens meer over denken dan over muziek en 't was mij of de Heere mij en de gemeente over deze zonde wilde waarschuwen”.

.....

“Mijn gedachten brachten me naar onzen groote leermeester Jezus Christus”.

.....

“Voor Zijne lessen behoeven wij ons niet te schamen.....

In geen van deze lessen heeft Jezus muziek gebruikt en ook in de verheerlijking Zijns Vaders had hij nooit begeleiding van muziek”.

.....

“De geheele wereld is vol muziek. De Gereformeerde Kerken worden herschapen in concertzalen. De wereld gaat spelende met muziek ten gronde”.

Met deze inleidende woorden begint een “schrijven aan den kerkeraad”.

“Eerwaarde Heeren!” staat er boven de brief.

De schrijver uit zijn ongenoegen erover *“dat het kerkbestuur besloten heeft om een orgel in de kerk te plaatsen”.*

Dat is volgens de schrijver van de brief niets anders dan *“nadeel, niet alleen op geestelijk maar ook op stoffelijk gebied”.*

Op *“stoffelijk gebied”* is het allemaal veel te duur en dat *“zou toch zonde en schande zijn als de armen daaronder moesten lijden”.*

Maar op *“geestelijk gebied is het nadeelig voor den godsdienst: “Moet het ons opwekken tot den godsdienst? Daar is het niet op zijn plaats, want de Heere luistert slechts naar zieleklanken. Het is tot oneer van den mensch dat hij door een dood metaal moet opgewekt worden.*

Kan het dienen om dezen godsdienst aan te vullen in het zingen?

Immers muziek is iets, door menschen gevonden, doch de menschelijke stem is een gave Gods.

Moet het dienen om onze zang te besturen?

Dat lijkt mij heelemaal overbodig. En als ik naga, wie de vader van het orgel is, dan kan ik er ook al niet veel eerbied voor hebben. Dit was een zekere Jubal, een afstammeling van Kaïn en daarom zou het onzin zijn, ons door de doode klanken in vervoering te laten brengen. Zonder ziel, zooals Paulus zegt, als hij van de gaven zonder liefde spreekt, want dezulken

zijn slechts een klinkend metaal en een luidende schel.

Jezus keurde Zijn stem te waardig om die met muziek te vermengen. In den Bijbel kan ik geen stukken vinden, waar de discipelen muziek gebruikten bij den godsdienst”.

Derhalve vindt onze briefschrijver het dan ook van geen waarde muziek in de kerk toe te laten.

“Waarom zullen wij dan het werk des Geestes vervangen door een dood werktuig evenals de roomschen dit doen met de mis, om hiermede het offer van Jezus aan te vullen”.

De schrijver wil slechts *“Gereformeerd handelen, dat beteekent gezuiverd van alle dwalingen”.*

De lezer begrijpt wel, dat de kritische

schrijver bij *“den kerkeraad”* werd *“ontboden”.*

Een levendige discussie volgde, waarbij *“de Dominee”* het meest aan het woord was.

In het gesprek kwam nog eens naar voren, dat het ontboden gemeentelid het orgel *“een zondig werktuig en een afgod”* noemde. Ook merkte hij op, dat *“de muziek was uit den mensch, uit de gedachten die de duivel in den mensch werkte. Was het uit het geslacht van Seth voorgekomen, dan was het meer te eerbiedigen geweest in onze kerk, dan was het tegelijk een voortbrengsel Gods”.*

De kerkenraad heeft evenwel toch in volle overtuiging het besluit laten staan: het orgel werd geplaatst!

Eddy Ufkes, cantor

Vieringen

De parochie houdt vieringen in Groningen en in Friesland. De vieringen in Groningen vinden elke 1e, 3e en evt 5e zondag plaats om 11:00, tenzij anders aangegeven. De vieringen worden gehouden in de parochiekerk aan de Witte deWithstraat;2 te Groningen. Dit is ca.10 minuten lopen van station Groningen. Op zondag is er vrij parkeren in de straat. Ook is parkeergarage Westerhaven om de hoek.

Op de 2e en 4e zondag van de maand zijn er anglicaanse vieringen in het kerkgebouw. Deze vinden plaats om 10:30. Meer informatie is te vinden op www.gracechurchgroningen.com.

De vieringen in Friesland vinden elke 1e zaterdag van de maand plaats om 19.00. Ze worden gehouden in de Ste. Ceciliatsjerke in Lekkum, Tsjerkepad 26.

KINDERKERK

Er is op alle zondagen kinderoppas. Daarnaast wordt er op de eerste zondagen van de maand een kindernevendienst gehouden

MEDITATIE

Elke dinsdagavond is er de mogelijkheid om te mediteren in onze kerk van 19.30 tot 20.00 (inloop vanaf 19.15).

Witte Donderdag 14 april

1e lezing: Exodus 12, 1-14 blz. 91

2e lezing: 1 Korintiërs 11, 23-32

Evangelie: Johannes 13, 1-1

Goede Vrijdag 15 april

1e lezing: Wijsheid 2, 1 en 12-24 blz. 406

2e lezing: Exodus 12, 21-28 blz. 97

Evangelie: Johannes 18,1 – 19,42

Paaswake 16 april

1e lezing: Genesis 1,1 – 2,3 blz. 107

2e lezing: Exodus 14, 15, 1a blz. 110

3e lezing: Jesaja 55, 1-11 blz. 113

Lezing in de eucharistieviering:

Kolossenzen 3, 1-4 blz. 118

Evangelie Lucas 24, 1-10

zondag 24 april 2e zondag van Pasen

1e lezing Genesis 28, 10-22 blz. 409

2e lezing Openbaring 1, 12b-20

Evangelie Lucas 24, 13-35

zondag 1 mei 3e zondag van Pasen

1e lezing Jeremia 32, 36-41 blz. 412

2e lezing Openbaring 5, 6-14

Evangelie Lucas 24, 35-48

zondag 15 mei 5e zondag van Pasen

1e lezing Deuteronomium 6, 1-9 blz. 418

2e lezing Openbaring 19, 1-9

Evangelie Johannes 13, 31-35

zondag 29 mei 7e zondag van Pasen

1e lezing 1 Samuël 12, 19b-24 blz. 426

2e lezing Openbaring 22, 12-21

Evangelie Johannes 14, 15-21

zondag 5 juni Pinksteren

1e lezing Joël 2, 28-32 blz. 429

2e lezing Handelingen 2, 1-

Evangelie Johannes 20, 19-23

zondag 19 juni 2e zondag na Pinksteren

1e lezing Jesaja 2, 10-17 blz. 449

2e lezing Galaten 3, 23-29

Evangelie Lucas 9, 18-24

zondag 3 juli 4e zondag na Pinksteren

1e lezing Jesaja 66, 10-14 blz. 453

2e lezing Galaten 6, 1-10 en 14-18

Evangelie Lucas 10, 1-20

zondag 17 juli 6e zondag na Pinksteren

1e lezing Genesis 18, 1-14 blz. 458

2e lezing Kolossenzen 1, 21-27

Evangelie Lucas 10, 38-42

zondag 31 juli 8e zondag na Pinksteren

1e lezing Prediker 2, 1-11 blz. 463

2e lezing Kolossenzen 3, 12-17

Evangelie Lucas 12, 13-21

zondag 7 augustus 9e zondag na Pinksteren

1e lezing Genesis 15, 1-6 blz. 465

2e lezing Hebreëën 11, 1-16

Evangelie Lucas 12, 32-40

zondag 21 augustus Ontslapen van de H. Maagd Maria

1e lezing Jezus Sirach 24, 7-8 en 10-15 blz. 533

2e lezing 1 Korintiërs 15, 20-26

Evangelie Lucas 1, 46-55

KERKBESTUUR

Voorzitter & Deservitor
Drs. W.B. van der Velde
Jan R. Stuuatstraat F 8
9663 SE Nieuwe Pekela
tel.: 0597-221 080`
mobiel: 06-481 99493
email: pastoor@groningen.okkn.nl

Kunt u de pastoor niet bereiken,
gelieve in te spreken op het
antwoordapparaat of neem contact
op met het kerkbestuur.

Secretaris

Mevr. Renée Lokman
email: secretaris@groningen.okkn.nl

Lid

dhr. Paul Towles

LECTOREN

mw. G.M.M.C. Hooimeijer
tel. 0522-245810
e-mail: gmmc.hooimeijer@ziggo.nl

mw. Adrie Paasen (emeritus)
tel. 0522-245972
email: apaasen@adriepaasen.nl

dhr. Ab Mollema
tel. 0512-341116
email: secretaris@groningen.okkn.nl

KERKGEBOUW

Witte de Withstraat 2
9726 EC Groningen

www.groningen.okkn.nl

Social media

www.facebook.com/Martinusgroningen

Rekeningnummer

NL12INGB0003941884
t.n.v. oudkatholieke parochie v.d. H.
Martinus, Groningen

De Oud-Katholieke Kerk is een algemeen
nut beogende instelling. Giften aan de
parochie zijn daarom aftrekbaar van de
belasting.

Kijk voor meer informatie op
www.anbi.nl

RSIN nummer: 825587852

KvK nummer: 71 502459

Retouradres:
Witte de Withstraat 2^A
9726 EC Groningen

